

Wstęp

Była to już dziewiąta konferencja, jesteście więc w przededniu jubileuszu dziesięciolecia międzynarodowych zabrańskich spotkań naukowych o charakterze interdyscyplinarnym.

Tym razem przewodnim tematem konferencji była kultura prawna, a więc właściwie wszystko to, co wiąże się z szeroko rozumianym prawem, co prawa dotyczy, co jest określone prawem albo z tym prawem jest zgodne lub nie. Słownikowa definicja wyjaśnia, że „prawo to ogół przepisów, norm regulujących stosunki między ludźmi danej społeczności, określających zasady ich postępowania lub zawierających zakazy, których naruszenie zagrożone jest karą”. Dziś stanowienie prawa to zadanie państwa, kiedyś czynił to władca, ale mamy również prawo zwyczajowe oparte na normach zwyczajowych. Normy prawne są więc stanowione i określane przez władzę, ale także samo życie może te normy wymuszać. Tymi właśnie zagadnieniami – szeroko rozumianego prawa i w ogóle kultury prawnej – zajmowaliśmy się na kolejnej, dziewiątej naukowej konferencji zabrańskiej.

Jest to również zagadnienie niewątpliwie aktualne w obecnej rzeczywistości. Wiele mówi się dziś o prawie, o jego przestrzeganiu. Domagamy się państwa prawa. Na konferencji próbowaliśmy spojrzeć, jak to było kiedyś – jak tworzone to prawo i jak ono dawniej funkcjonowało. Niech ta historyczna refleksja towarzyszy obecnym dążeniom i pragnieniom. W dzisiejszych czasach, wobec współczesnych problemów, warto przypomnieć to, co tworzyli i czym kierowali się nasi poprzednicy, minione pokolenia. Warto przypomnieć dorobek ludzkiego umysłu w dziedzinie prawa i praworządności.

Niniejszy tom zawiera wszystkie referaty wygłoszone na naszej konferencji. Publikujemy je w takim układzie, w jakim zostały wygłoszone, podzielone na cztery grupy tematyczne. Konferencję rozpoczynały referaty zgrupowane pod ogólnym tytułem *Podstawy teoretyczne kultury prawnej w Europie Środkowej*. Zaczynaliśmy więc od podstaw prawa, następnie zajmowaliśmy się praktyką prawną, czyli praktycznym funkcjonowaniem prawa w różnych jego wymiarach. Instytucje i realizowane przez nie prawo to trzecia grupa tematyczna. Na końcu zastanawialiśmy się nad tym, co o prawie pisali kronikarze oraz co na temat prawa można spotkać w historiografii i literaturze w ogóle.

Cieszy nas, że tu, w Zabrzu, spotkają się przedstawiciele nauki z różnych krajów – praktykujemy to od początku naszych konferencji. Cieszymy się z udziału wypróbowanych przyjaciół i uczestników naszych konferencji, zwłaszcza czeskich przyjaciół: Pani profesor Marii Bláhovej i Pana profesora Ivana Hlaváčka. Dziękujemy wszystkim za przygotowane referaty.

Szczególnie dziękujemy władzom samorządowym Zabrze, z Panem prezydentem Jerzym Gołubowiczem i jego zastępcą Panem Andrzejem Górą na czele. To ich przychylność i życzliwość pozwala nam ponownie gościć w przyjaznym nauce mieście Zabrze. Dziękujemy wszystkim, którzy tej konferencji się przysłużyli, byli jej organizatorami i współorganizatorami oraz doprowadzili do wydania materiałów w formie książkowej – kolejnego tomu dotyczącego kultury Europy Środkowej w minionych czasach. Dziękujemy Wydziałowi Kultury i Sportu, z jego naczelnikiem Panem Markiem Gregorczykiem na czele, i wszystkim pracownikom tego wydziału. Należy tu imiennie wymienić Pana Andrzeja Wilka, który od początku, czyli od dziewięciu lat, współtworzy nasze spotkania. W imieniu wszystkich uczestników dziękuję za życzliwość i przyjazną atmosferę.

Nasze konferencje odbywają się od początku w budynku Muzeum Górnictwa Węglowego. Towarzyszyła nam zawsze dyrektor tego muzeum, Pani Krystyna Barszczewska, która niedawno przeszła na emeryturę. Spłacając dług wdzięczności, chciałem również Jej gorąco podziękować za zawsze miłą i przyjazną atmosferę tego miejsca, za troskę o nas, uczestników. Przyjazna atmosfera tego miejsca, którym kieruje teraz Pan dyrektor Jan Jurkiewicz, towarzyszyła nam również na dziewiętej konferencji zabrzańskiej, za co serdecznie dziękujemy.

Antoni Barciak